ודרך הרבים ודרך היחיד ושביל הרבים ושביל היחיד הקבוע בין בימות החמה ובין בימות הגשמים טומאה מאי היא דתנן [א]הנכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית ואמר הלכתי למקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי לאותו מקום ואם לאו ר"א מטהר וחכמים [א]מטמאין [ב]שהיה ר"א אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טומאה טמא אבל לשבת לא רבא אמר אפילו לענין שבת דתניא [ג]הוציא חצי גרוגרת לרשות הרבים והניחה וחזר והוציא חצי גרוגרת אחרת בהעלם אחד חייב בשני העלמות פטור רבי יוסי אומר [ד]בהעלם אחד

ברשות

דרך הרבים. ע"ז אמה רוחב דרך היחיד (א) ד' אמות ולא זו אף זו קתני: **שביל הרבים.** שהולכין שם רבים ברגליהן אבל דרך הרבים מקום הילוך העגלות והסוסים. וכולה לא זו אף זו קתני: **הקבוע בין בימות החמה.** ואפילו בימות הגשמים שאין רגילים להלך בבקעה מהלכין שם שאין חרישה וזריעה לשם: **טומאה מאי היא.** מאי הפסק שייך בשדה לענין טומאה: **דתנן כו'.** ואליבא דר"א הוא דשייך הפסק כדמפרש ואזיל: **בימות הגשמים.** הויא רה"י לטומאה וספיקה טמא שהרי אין מהלכין בה בני אדם שלא לקלקל הזריעה: **הלכתי למקום הלז.** נכנסתי בבקעה זו: **וחכמים מטמאים.** דסוף סוף מה לי שדה אחת מה לי ב' שדות חדא ספיקא היא שמא הלך עד הקבר והאהיל שמא לא הלך וספיקו טמא: **ספק ביאה טהור.** היכא דמספקא ליה אם נכנס באותה שדה ואם תמצא לומר נכנס ספק אם בא עד מקום (ב) טומאה אם לאו וספק ספיקא הוא וטהור אבל היכא דליכא אלא ספק מגע דפשיטא ליה דנכנס באותה שדה אלא שספק לו אם נגע בקבר אם לאו חדא ספיקא הוא וטמא. והלכך לרבי אליעזר אי מפסיק מצר וחצב בינתים וטומאה באחת מהן ואין יודע באיזה מהן נכנס ספק ביאה הוא וטהור ואי ליכא מצר בינתים ספק מגע איכא ולא ספק ביאה דכולהו שדה אחת הן וטמא: וקדייק גמרא דלרבנן אמר רבי יוחנן דוקא פאה וטומאה אבל לשבת לא הוי הפסק אי מפסיק מצר וחצב בין שני רה"ר והוציא חצי גרוגרת בזה ואחר כך הוציא חצי גרוגרת בשני חייב דאפילו לרבי יוסי דפטר בשני רשויות (ג) דאין המצר מפסיקן לשני רשויות: במסכת שבת [עו:] תנן המוציא אוכלין חייב בגרוגרת דבשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה [ביצה יג:] ולא חשיבא הוצאת דבר (ד) חשוב בפחות מכגרוגרת: **בהעלם אחד חייב.** שלא נודע לו בינתים שהוא שבת דידיעה מחלקת:

ברשות

דרך היחיד ודרך הרבים. (ה) בירושלמי פריך אמאי איצטריך למיתני דרך הרבים דכיון דתנא דדרך היחיד מפסיק כ"ש דרך הרבים ומשני משום סיפא נקטינן דקתני הכל מפסיק לזרעים ואין מפסיק לאילנות אלא גדר כו' וקמ"ל דאפילו דרך הרבים לא מפסיק לאילן ומפרש נמי אמאי תנא שביל הרבים כיון דתנא שביל היחיד מפסיק דמשום אילן לא צריך למיתנייה כיון דאשמועינן דאפי' דרך הרבים לא מפסיק לאילן כל שכן שביל הרבים אלא אתא לאשמועינן דשביל הרבים נמי בעינן שיהא קבוע בימות החמה ובימות הגשמים והשתא איצטריך למיתני כולהו שביל היחיד לאשמועינן דמפסיק לזרעים אע"ג דגריע מכולהו ודרך הרבים אשמועינן דלא מפסיק לאילן ודרך היחיד אשמועינן דלא בעינן קבוע ושביל הרבים אשמועינן דבעינן קבוע ואין להקשות דלא ליתני שביל הרבים ואנא ידענא דבעינן קבוע מדתנן דרך היחיד דאי לא בעי לא ליתני דרך היחיד אלא ליתני שביל הרבים דהוי רבותא טפי או איפכא דלא ליתני דרך היחיד ואנא ידענא דלא בעינן קבוע מדתנן שביל הרבים ולא תנא דרך היחיד דהוי רבותא טפי דהא אי לאו דתנא תרווייהו לא הוה ידענא הי מינייהו (ו) מפסיק טפי דרך היחיד רחב טפי ושביל הרבים בקעי ביה רבים: **רבי אליעזר מטהר.** רשב"ם פירש דפליגי דרבי אליעזר חשיב ליה ספק ספיקא ורבנן לא חשיבי ליה אלא ספיקא אחת ורש"י פירש בפרק בתרא דע"ז (דף ע. ושם) דאיירי בשדה מלאה טומאה ופליגי דר"א סבר אע"ג דליכא אלא חדא ספיקא כיון דליכא ספק מגע אלא ספק ביאה טהור והיינו טעמא דטומאה מסוטה גמרינן וגבי סוטה הוי ספק מגע ולא ספק ביאה דודאי ז)(נטהרה) וחכמים מטמאין כיון דאין כאן אלא ספיקא אחת וסוגיא דע"ז מוכחת כפרש"י דר"א מטהר אפילו בספיקא אחת דקאמר עובדא הוה בנהרדעא ואמר שמואל חמרא שרי כמאן כרבי אליעזר דאמר ספק ביאה טהור פי' דמטעם רוב גנבי ישראל נינהו לא מלינן למימר דשרא שמואל כדשרא רבא לעיל בעובדא דפומבדיתא דדוקא בפומבדיתא הוו רוב גנבי ישראל דרעים היו כדאמרינן לעיל (דף מו.) תא אחוי לך רמאי דפומבדיתא ואמרינן (חולין דף קכז.) פומבדיתאי לוויך אשני אושפיזך ומשני (ז) לה שאני התם כיון דאיכא דפתחי לשם ממונא הוה ליה ספק ספיקא פי' ספק גנבי עכו"ם ספק גנבי ישראל ואם תמצי לומר עכו"ם אימור לא נגעי כיון דידעי ע"י ריח שהיה יין לא היו חוששין כו' משמע דלמאי דהוה בעי לאוקומי כרבי אליעזר דסלקא דעתך דלא פתחי לשם ממונא ובודאי נגע הוי שרי אף על גב דליכא אלא חדא ספיקא אם עכו"ם אם ישראלים משום דהוי ספק ביאה אם באו עכו"ם לשם או לאו ומיהו קשה מההוא פולמוס (ע"ז דף ע:) דסליק לנהרדעא ושרייה ר"א וקאמר רב דימי לא ידענא אי משום דסבר כר"א דספק ביאה טהור אי משום רוב דאתו בהדי דפולמוס ישראל נינהו ופריך ספק ביאה ספק מגע הוא ומשני כיון (ח) דפתוח חביות טובא אימור אדעתא דממונא פתח וכספק ביאה דמי ואע"ג דתלינן אדעתא דממונא והוי ס"ס אפ"ה לא שרי אלא לר"א (ט) ולעיל שרי שמואל בהאי טעמא אפילו לרבנן ופרש"י התם גנבי נהרדעא לא הוו ידעי אם רוב עכו"ם או רוב ישראלים ושרי אפילו לרבנן דספק ספיקא היא אבל הנהו דאזלי בתר פולמוס הוה ידע רבי אליעזר (י) דשרא אם רוב ישראל הם אם רוב עכו"ם הלכך אף על גב דאיכא למימר דאתו אדעתא דממונא ליכא אלא חדא ספיקא אם היו רוב עכו"ם ושרי לרבי אליעזר כיון דפתוח חביות טובא דמוכחא מילתא דלשם ממון באו ולא מנסכי דהוי כבולשת שנכנסה לעיר בשעת מלחמה דקתני אלו ואלו מותרות הלכך אף על גב דספק מגע הוא כיון דמוכחא מילתא לקולא כספק ביאה דמי ומיהו קשה לר"ת לשני הפירושים דבמסכת טהרות (פ"ו מ"ד) מוכח דרבנן מטמאין אפי' בספק ספיקא דתנן כל שאתה יכול לרבות ספיקות וספיקי ספיקות ברה"י טמא ברה"ר טהור כיצד כו' ואח"כ קתני הנכנס לבקעה בימות הגשמים דמייתי הכא ומיהו ההוא דע"ז יכל לפרש כשיטת רש"י דר"א שרי אפי' בספיקא אחת כדמוכח (כ) הסוגיא ורבנן נהי דבטומאה מחמירי לטמאות אפי' בספק ספיקא ביין נסך שריא ספק ספיקא ור"ת מפרש דפליגי דרבנן מטמאו אפילו בכמה ספיקות משום דמן הדין אפילו בחדא ספיקא טהור דלוקמה אחזקיה וילפינן מסוטה דטמא וא"כ מה לי חדא ספיקא מה לי תרי ספיקי דהא אפי' בחדא ספיקא הוה לן למימר דטהור ור"א סבר אין לך בו אלא חידושו ודוקא חדא ספיקא טמא ואתי שפיר ההוא דפולמוס דמשמע אפילו בספק ספיקא לא שרי אלא לר"א דוקא וההיא עובדא דנהרדעא לא גרים ר"ת לא שאני התם כו' דלהאי גירסא משמע דמודו רבנן דבספק ספיקא שרי ור"א שרי אפילו בספיקא אחת אלא מפרש ר"ת כמאן כר"א בניחותא גרים והדר גרים האי ספק ביאה ספק מגע הוא ולאו דוקא ספק מגע קאמר דאדרבה ספק ביאה הוא דספק אם באו עכו"ם שם אם לאו דאימור ישראל נינהו אלא לספיקא אחת קרי ספק מגע דספק ביאה דר"א היינו ספק ספיקא והכי פריך והא ספיקא אחת היא ואפי' לר"א לא שרי בספיקא אחת וא"ת ומנ"ל דלרבנן אפילו ביין נסך אסרי בספק ספיקא ויש לומר דבכמה דוכתי מדמה במס' ע"ז חומרא דיין נסך לחומרא דטהרות: **רבי אליעזר מטהר.** נראה דגרסינן רבי אלעזר דאי ר' אליעזר היכי בעי למימר בפ' בתרא דע"ז (דף ע. ושם) דשמואל ורבי אלעזר כר' אליעזר והא שמואל ור' אלעזר אית להו סוף פ"ק דנדה (דף ח.) דאין הלכה כר' אליעזר בסדר טהרות אלא בד' והך בסדר טהרות היא: **בהעלם אחד חייב.** אפילו בשתי רשויות ותימה דאמר רבא בפ' המוציא יין (שבת דף פ. ושם) הוציא חצי גרוגרת והניחה וחזר והוציא חצי גרוגרת והעבירה דרך עליה חייב מה צריך דרך עליה הא לא בעי הכא (ל) אלא לרשות אחת אפילו רחוקות זו מזו ויש לומר דודאי בלא דרך עליה חייב והא דנקט דרך עליה לאשמועינן דאם העביר תוך ג' לחצי גרוגרת המונחת דחייב אע"ג דלא הוי תוך ג' לקרקע והקשה ר"ח לרבי יוסי דב' רשויות אמאי פטר והאמר בפ' הבונה (דף קד:) כתב אות אחת בטבריא ואות אחת בצפורי חייב מחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי וגרס ר"ח מרשות אחת חייב משתי רשויות פטור אם הוציא חצי גרוגרת משתי רשויות לרשות הרבים פטור אבל אם ברשות אחת לקחה אפילו חלקה והוציאה לשתי רשויות חייב דמחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי ולר"י נראה דלאו פירכא היא דלא דמי דהתם שם המלאכה (מ) כתיבה וכתיבה נגמרה כשיכתוב שתי אותיות ואפי' רחוקות זו מזו אבל הכא שם המלאכה היא הוצאה וכשהוציא לשתי רשויות אכתי לא נגמרה הוצאה עד שיקרבם:

אבל

עין משפט נר מצוה

רנ א מיי' פי"ב מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ט:
רנא ב מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה כד:

רבינו גרשום

דרך היחיד. היינו מצר שבין שדותיו כשהולך בו משדה לשדה: דרך הרבים. היינו מצר שבין שדהו לשדות של רבים: שביל. שביל ממש אלא של יחיד קצר ושל רבים רחב: הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים. דבימות הגשמים מונעים דריסת הרגל מן השדות משום הזרועין (א) ואותו שביל דמפסיק דמונעין לא חשיב אא"כ הוי קבוע בימות החמה ובימות הגשמים. קאמר מידה דרך היחיד דהיינו מצר דמפסיק לפאה וה"ה לחצב: טומאה. נמי מפסיק מצר וחצב דתנן הנכנס לבקעה בימות הגשמים מש"ה נסיב ימות הגשמים כדאמרן דבימות הגשמים מונעין דריסת הרגל והוי ברה"י וקי"ל ספק טומאה ברה"י ספיקו טמא דגמרינן מסוטה ואפ"ה אם אמר הלכתי למקום הלז בבקעה זו והטומאה היתה מעבר למצר או לחצב ואמר איני יודע אם נכנסתי למקום הטומאה שמעבר לחצב ר"א מטהר דהוי הפסק: אבל לשבת לא. דלאו הפסק לשבת דלא הוי כשתי רשויות: רבא אמר. אפי' לשבת הוי הפסק כדאמר לקמן אפי' פיסלא: לרשות אחת שתיהן. כגון מרה"י לרה"ר חייב דמצטרפי: לשתי רשויות פטור. היינו לשתי רשויות כגון אם היה עומד בבית דיש לו שני פתחים אחד פתוח לרשות הרבים ואחד פתוח לרשות אחר והוציא חצי גרוגרת בפתח זה וחצי גרוגרת בפתח זה:

א) נ"ל דצ"ל ואותו שביל דמונעין מתנו בימות הגשמים לא חשיב להפסיק אא"כ הוי קבוע וכו'.

מסורת הש"ס

א) טהרות פ"ו [מ"ה] פסחים י. ע"ז ע., ב) [עי' טהרות שם מ"ד], ג) שבת פ. כריתות יח., ד) [נ"ל נסתרה].

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה דרך וכו' ד' אמות. נ"ב בפ' המוכר פירות דף ק' איתא דרך היחיד כאן שני גמדין ומתנה פי' שתי אמות קטנות ומתנה ע"ש: (ב) ד"ה ספק וכו' אם בא עד מקום הקבר אם לאו: (ג) ד"ה וקדייק וכו' דפטר בשתי רשויות הכא חייב דאין המצר: (ד) ד"ה במס' שבת וכו' ולא חשיבא הוצאת דבר מאכל חשוב: (ה) תוס' ד"ה דרך היחיד ודרך הרבים שביל היחיד ושביל הרבים הקבוע וכו' בירושלמי פריך וכו' משום סיפא נקטיה דקתני: (ו) בא"ד הי מינייהו עדיף דדרך היחיד רחב: (ז) ד"ה ר' אליעזר וכו' ומשני לא שאני: (ח) בא"ד ומשני כיון דפתחו חביות וכו' וכספק ביאה דמי אלמא אע"ג: (ט) בא"ד אלא לר"א דוקא ולעיל שרי שמואל בהאי לישנא אפי' לרבנן: (י) בא"ד הוה ידע ר"א דשרייה אם הם רוב ישראלים או רוב עובדי כוכבים: (כ) בא"ד כדמוכח התם הסוגיא: (ל) ד"ה בהעלם וכו' לא בעי הכא רבי יוסי אלא לרשות אחת: (מ) בא"ד שם המלאכה היינו כתיבה והכתיבה נגמרה:

מוסף רש"י

ושביל הרבים ושביל היחיד הקבוע כו'. ואי לא קביע לא מפסיק, דמקום צר הוא ולא חשיב (מנחות עא:). הנכנס לבקעה. הרבה שדות המוקפים יחד קרי בקעה (פסחים י.) שדות הרבה זו אצל זו (ע"ז ע.). בימות הגשמים. הויא בקעה רשות היחיד לטומאה מפני שכבר נתנו הזרע ואין רשות לכל אדם ליכנס לה וקי"ל ספק טומאה ברשות היחיד ספקו טמא (פסחים י. ובע"ז ע"ז שם). בשדה פלונית. כלומר באחת השדות ויודעים אנו באיזו היא וכל שדה ושדה מסויימת במצריה (פסחים י.:) או: באחת מן השדות ואין אנו יודעין איזו היא (ע"ז ע.). הלכתי למקום הלז. בבקעה זו (שם ושם). וחכמים מטמאין. דהויא לה ספק טומאה ברה"י, ור"א לא חשיב לה ספק טומאה אא"כ נכנס לשדה אבל אינו יודע אם האהיל אם לא, אבל השתא הוה ליה ספק ספיקא (פסחים י.). ספק מגע טומאה. דאמר נכנסתי לשדה שהטומאה בה ואיני יודע אם נגעתי בטומאה אם לאו (ע"ז ע.). בשני העלמות פטור. דיש ידיעה לחצי שיעור (כריתות יז.).